

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра правових природоохоронних дисциплін

07-05-06

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять та самостійної роботи

з навчальної дисципліни університет
«ЛОГІКА ДЛЯ ЮРИСТІВ» водного господарства

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за
спеціальністю 081 «Право»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною комісією зі
спеціальності 081 «Право»,
Протокол № 5 від 26.06.2019 р.

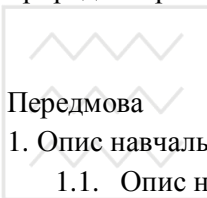
Рівне – 2019

Методичні вказівки до практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Логіка для юристів» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 081 «Право» денної та заочної форми навчання / Мельничук Ю. І. – Рівне : НУВГП, 2019. – 18 с.

Укладач: Мельничук Ю. І., кандидат філософських наук, доцент, в.о. завідувача кафедри правових природоохоронних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Мельничук Ю. І., кандидат філософських наук, доцент, в.о. завідувача кафедри правових природоохоронних дисциплін.

ЗМІСТ

Передмова	3
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	
1.1. Опис навчальної дисципліни	4
1.2. Тематика практичних занять	6
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	6
1.4. Критерії та шкала оцінювання	6
2. Плани практичних занять	8
3. Самостійна робота студентів	12
4. Рекомендована література	16

Передмова

У системі професійної підготовки майбутніх юристів особливе місце займає викладання логіки як навчальної дисципліни. Логіка є однією з фундаментальних навчальних дисциплін, оскільки її вивчення сприяє усвідомленню майбутніми фахівцями значення й ролі міркування в практиці тлумачення норм права, доведення й спростування в юриспруденції та у повсякденній людській комунікації.

Викладання логіки передбачає ознайомлення студентів з логічною теорією мислення і оволодіння навичками логічного аналізу правового знання та інтерпретації формалізованої мови науки логіки у сфері права. Студенти повинні навчитись виявляти логічні помилки у міркуваннях з юридичним змістом.

Розвинуте логічне мислення є одним з ознак сучасної освіченої людини. Здатність чітко мислити, швидко приймати правильне рішення на підставі аналізу ситуації, що склалася забезпечує людині затребуваність й успішність у професійній діяльності. Наприклад, вміння використовувати весь арсенал логічних знань і способів переконання знадобиться в професійній діяльності.

Програма нормативної навчальної дисципліни «Логіка для юристів» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Право».

Предметом логіки виступають форми думки при правильному мисленні і закони, за якими відбувається мислення в пошуках істини.

Мета викладання навчальної дисципліни - сприяння формуванню адекватного уявлення про предмет і роль логіки на сучасному етапі розвитку суспільства, можливості практичного застосування знань. Вивчення науки логіки передбачає ознайомлення студентів з логічною теорією мислення і оволодіння навичками логічного аналізу категоріального апарату, здобутого у процесі формування правового (економічного) знання та інтерпретації формалізованої мови науки логіки в сфері права; виявлення

логічних помилок в міркуваннях з юридичним змістом; виведення правового знання; доведення правових приписів на істинність або спростування на хибність. Вона підпорядкована головному завданню – озброїти студентів знаннями про базові логічні поняття, що є необхідною умовою розвитку самої особистості студента, вдосконалення його мислительних процесів і системи аргументації у житті в цілому та майбутній професійній діяльності зокрема, пізнання самого себе та інших людей.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення курсу передбачає наявність системних та ґрунтовних знань із курсу – «Теорія держави і права», «Конституційне право України», «Юридична деонтологія», «Філософія».

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

1. Опис навчальної дисципліни та її структура

1.1 Опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Логіка для юристів» є: ознайомлення студентів із специфікою предмету; основними теоретико-правовими ідеями та поглядами, що склалися у сучасній теорії аргументації; оволодіння студентами знання про становлення та розвиток логіки як науки, формування свідомого ставлення до процесу міркування, формування логічної культури студентів.

Завдання дисципліни *полягає* у:

- формуванні у слухачів системних та глибоких знань про форми, правила логічного мислення та висловлювання;
- усвідомленні структури та семантики суджень, особливості їх застосування у нормативно-правових актах;
- розумінні принципів побудови запитань та відповідей;
- усвідомленні основ теорії аргументації.

Крім того, в результаті вивчення курсу студенти повинні підвищити рівень правової, логічної та комунікативної культури; формувати правильно власні міркування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент *повинен*:

знати: основні історичні етапи розвитку логічної науки; форми чуттєвого пізнання та особливості мислення;

форми раціонального пізнання; структуру поняття; види понять; зміст логічних операцій з поняттями: узагальнення, обмеження, визначення, поділ обсягу, класифікація та ін.; мову логіки; зміст логічних операцій над висловленнями та предикатами; закони формальної логіки;

структуру міркувань; види міркувань; правила дедуктивних міркувань: правило висновку, правило заперечення, правило силогізму; структуру простого категоричного силогізму; основні елементи теорії аргументації; структуру запитань та відповідей.

вміти: чітко, послідовно, логічно грамотно висловлювати думки; формулювати словесно та записувати символічно судження, логічні операції над ними, встановлювати значення їх логічної вартості; формулювати словесно та записувати символічно закони формальної логіки; за допомогою логічного квадрату визначати логічну вартість суджень; розкрити зміст понять; зображати відношення між обсягами понять за допомогою діаграм Ейлера-Венна; здійснювати операції - узагальнення, обмеження й означення понять; поділ обсягу поняття та класифікацію понять; виконувати логічні операції над висловлювальними формами, визначати область істинності за допомогою; аналізувати структуру міркування; виконувати дедуктивне, індуктивні та традиційні міркування за правилами висновку, заперечення, силогізму; будувати фігури категоричних силогізмів та ілюструвати діаграмами; доводити та спростовувати положення; правильно будувати запитання та відповіді; встановлювати за допомогою таблиць істинність складних висловлювань та розрізняти семантику використовуваних сполучників; вміти здійснювати логічний аналіз нормативно-правових актів (особливості використання у них різних видів логічних сполучників).

1.2 Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми
1	Тема 1. Логіка як наука. Історичні етапи розвитку
2	Тема 2. Поняття як форма мислення.
3	Тема 3. Судження. Прості судження.
4	Тема 4. Складні судження.
5	Тема 5. Закони логіки.
6	Тема 6. Умовивід.
7	Тема 7. Силогізми. Опосередковані умовиводи.
8	Тема 8. Доведення та спростування. Гіпотеза.
9	Тема 9. Логічний аналіз запитань та відповідей.

1.3 Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться за формами:

- оцінювання роботи студентів на лекціях;
- усного опитування на практичних заняттях, участь в обговоренні проблемних питань, оцінки розв'язування ситуаційних завдань;
- виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного контролю з навчальної дисципліни «Екологічне право» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);

- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних занять;

- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Відмінно
82-89 балів	Добре
74-81 балів	
64-73 балів	Задовільно
60-63 балів	
35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

2. Плани практичних завдань МОДУЛЬ I

Змістовий модуль 1. Предмет і специфіка логіки як науки. Форми мислення

Тема 1. Логіка як наука. Історичні етапи розвитку

1. Мислення як предмет вивчення логіки.
2. Чуттєвий і раціональний рівні пізнання.
 - 2.1.Форми чуттєвого пізнання (відчуття, сприйняття, уявлення, уява).
 - 2.2.Форми раціонального пізнання (поняття, судження, умовивід).
3. Логіка і мова. Поняття штучної мови. Верифікація.
4. Метод формалізації: його логічна сутність, можливості та широти його використання.
5. Історичні етапи розвитку логічного значення: традиційна логіка та сучасна. Історичні етапи розвитку логічного значення: традиційна логіка та сучасна. Періоди сучасної логіки: а) класичний (логіка висловлювань, логіка предметів); б) некласичний (антична логіка, логіка часу, епістемічна логіка, деонтична логіка, аксіологічна логіка, логіка дії тощо).
6. Значення логіки для юристів.

Тема 2. Поняття як форма мислення.

1. Поняття як форма мислення. Логічна структура понять.
2. Види понять за логічною структурою (обсяг, зміст). Закон утвореного відношення між обсягом і змістом поняття.
3. Відношення між поняттями.
4. Логічні операції з поняттями. Обмеження та узагальнення поняття. Дефініція (визначення) поняття.
5. Визначення понять. Структура, правила, види визначення понять.

6. Логічні операції: поділ, класифікація, додавання та ін.

Тема 3. Судження. Прості судження.

1. Загальна характеристика судження. Судження та речення.
2. Логічна структура суджень.
3. Поділ суджень за модальністю (види модальності), за складністю (складні і прості судження).
4. Прості судження, їх види та структура.
 - 4.1. Поділ простих суджень за якістю та кількістю.
 - 4.2. Поділ простих суджень за характером предиката (атрибутивні, входження до класу, існування, з відношенням).
 - 4.3. Поділ простих суджень за якістю зв'язки (стверджувальні і заперечувальні) і за кількістю суб'єкта (загальні й одиничні, загальні і часткові).
5. Поняття про логічні відношення між простими судженнями.
 - 5.1. Відношення еквівалентності.
 - 5.2. Відношення часткової сумісності.
 - 5.3. Відношення підпорядкування.
 - 5.4. Відношення підпорядкування.
 - 5.5. Відношення протилежності.
 - 5.6. Відношення суперечності.
6. Логічний квадрат.
7. Взаємовідношення між термінами в простих судженнях. Розподіленість термінів у простих судженнях.

Тема 4. Складні судження.

1. Складні судження. Види логічних сполучників:
 - 1.1. Кон'юнкція.
 - 1.2. Диз'юнкція (строга і нестрога).
 - 1.3. Імплікація.
 - 1.4. Еквіваленція.

2. Еквівалентні судження.
3. Особливості використання різних видів суджень у нормативно-правових актах.
4. Пізнавальне та практичне значення суджень у практичній діяльності юристів.

Тема 5. Закони логіки.

1. Загальна характеристика законів логіки.
2. Природні закони, нормативні закони, закони логіки.
3. Логічний закон:
 - 3.1. Закони тотожності.
 - 3.2. Закон протиріччя.
 - 3.3. Закон виключеного третього.
 - 3.4. Закон достатньої підстави.
4. Необхідність виконань законів логіки.
5. Специфіка застосування законів логіки у професійній діяльності юристів.

Тема 6. Умовивід.

1. Загальна характеристика умовиводу, його структура.
2. Види умовиводів (безпосередні й опосередковані).
3. Безпосередні умовиводи: перетворення, обернення, протиставлення предикату.
4. Перетворення і закон подвійного заперечення.
5. Обернення та його правила.
6. Протиставлення предикату та його правила.

Тема 7. Силогізми. Опосередковані умовиводи.

1. Дедуктивний умовивід.
 - 1.1. Простий категоричний силогізм, його фігури і правила.
 - 1.2. Умовні силогізми (чисто умовний та умовно-категоричний).
 - 1.3. Розділові силогізми (розділово-категоричний та умовно-розділовий).
 - 1.4. Дедукція і редукція.

2. Індуктивний умовивід. Повна та неповна індукція як види дедуктивних умовиводів.
3. Традуктивні умовиводи. Аналогія як комбінований (індуктивно-дедуктивний) вивід.

Змістовий модуль 2. Логічні основи теорії аргументації

Тема 8. Доведення та спростування. Гіпотеза.

1. Доведення як найсильніший вид аргументації. Структура доведення: теза, аргументи, демонстрація.
2. Основні різновиди доведення: пряме і непряме доведення.
 - 2.1. Пряме доведення в логіці висловлювань.
 - 2.2. Непряме аналогічне і непряме розділове доведення, і використання при побудові слідчих версій.
3. Критика та її види. Спростування як окремий випадок критики. Структура спростування.
 - 3.1. Критика тези.
 - 3.2. Критика аргументів, критика демонстрації. Конструктивна та деструктивна критика.
 - 3.3. Пряме спростування.
 - 3.4. Непряме спростування (аналогічне та розділове).
4. Правила, помилки в процесі доведення та спростування.
 - 4.1. Паралогізми та софізми.
 - 4.2. Логічні парадокси.
5. Гіпотеза та версія.
 - 5.1. Види гіпотез.
 - 5.2. Версія як вид гіпотези.
 - 5.3. Верифікація та фальсифікація версій.
6. Логічна спільність з аргументацією наукових гіпотез і особливості юридичного доведення.

Тема 9. Логічний аналіз запитань та відповідей.

1. Визначення запитання:
 - 1.1. Передумова запитання (або його пресупозиція).

1.2. Контекст запитання.

2. Види запитань: відкриті; закриті; логічно коректні та не коректні; тавтологічні запитання.
3. Поняття відповідей.
4. Види відповідей: правильні, неправильні; сильні, слабкі; нерелевантні відповіді.
5. Роль запитань та відповідей у юридичній практиці.

3. Самостійна робота студентів

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни «Логіка для юристів» та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних (семінарських) занять, виконання завдань по темах практичних занять;
- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;
- розв'язок вправ та логічних задач
- робота в інформаційних мережах;
- вибір теми, розробка плану та написання реферативної роботи;
- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, захисту рефератів, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності студентів.

3.1. Перелік тем доповідей

№ з/п	Назва теми
1	Особливості взаємозв'язку логіки та права.

2	Основні проблеми культури мислення юриста.
3	Особливості логічного пізнання.
4	Історія розвитку логіки.
5	Історія розвитку логіки в Україні.
6	Логіка і юриспруденція.
7	Основні напрями сучасної логіки.
8	Розвиток логіки в працях Декарта і Лейбніца.
9	Роль логіки у формуванні правильного мислення людини.
10	Роль логіки юридичної в теоретичній і практичній діяльності правників України.
11	Поняття про логічні відношення між простими судженнями.
12	Взаємовідношення між термінами в простих судженнях. Розподіленість термінів у простих судженнях.
13	Складні судження.
14	Кон'юнкція. Диз'юнкція (строга і нестрога).
15	Імплікація.
16	Еквівалентні судження.
17	Особливості використання різних видів суджень у нормативно-правових актах.
18	Пізнавальне та практичне значення суджень у практичній діяльності юристів.
19	Загальна характеристика законів логіки.
20	Природні закони, нормативні закони, закони логіки.
21	Закони тотожності.
22	Поняття як форма мислення. Логічна структура понять.
23	Види понять за логічною структурою (обсяг, зміст). Закон утвореного відношення між обсягом і змістом поняття.
24	Відношення між поняттями.
25	Логічні операції з поняттями. Обмеження та узагальнення поняття. Дефініція (визначення) поняття.
26	Визначення понять. Структура, правила, види визначення понять.
27	Логічні операції: поділ, класифікація, додавання та ін.
28	Загальна характеристика судження. Судження та речення.
29	Поділ суджень за модальністю (види модальності), за

	складністю (складні і прості судження).
30	Прості судження, їх види та структура.
31	Поняття про логічні відношення між простими судженнями.

3.2. Завдання для самоконтролю

Охарактеризуйте наведене судження:

1. Поняття: логічна структура, операції
2. Судження: логічна структура, види логічних сполучників, таблиці істинності, розподіленість не розподіленість термінів.
3. Створіть із даним судженням умовиводи: безпосередні, опосередковані.

Наведіть систему аргументів для доведення чи спростування тверджень, проаналізуйте наведені аргументи.

Якщо ж особа в обстановці, що склалася, не усвідомлювала і не могла усвідомлювати помилковість свого припущення щодо реальності суспільно небезпечного посягання, але перевищила межі захисту, який потрібно було застосувати, її дії мають розцінюватись як перевищення меж необхідної оборони.
Якщо особа не усвідомлювала і не могла усвідомлювати помилковості свого припущення, але при цьому перевищила межі захисту, що дозволяються в умовах відповідного реального посягання, вона підлягає кримінальній відповідальності як за перевищення меж необхідної оборони.
Не є злочином дія або бездіяльність особи, яка заподіяла шкоду правоохоронюваним інтересам, вчинена під безпосереднім впливом фізичного примусу
Дія або бездіяльність особи, що заподіяла шкоду правоохоронюваним інтересам, визнається правомірною
Якщо держава або суб'єкт державної власності володіє часткою більше 25 відсотків в юридичній особі або юридична особа знаходиться під ефективним контролем держави чи суб'єкта державної власності, то дана юридична особа несе цивільну відповідальність у повному обсязі за неправомірно отриману вигоду та шкоду, заподіяну злочином

<p>До юридичних осіб штраф та ліквідація можуть застосовуватися лише як основні заходи кримінально-правового характеру</p>
<p>Суд приймає рішення про звільнення від відбування покарання з випробуванням у випадку затвердження угоди про примирення або про визнання вини</p>
<p>Якщо засуджений не виконує покладені на нього обов'язки або систематично вчинює правопорушення, що потягли за собою адміністративні стягнення і свідчать про його небажання стати на шлях виправлення</p>
<p>Після закінчення іспитового строку суд, залежно від поведінки засудженої, звільняє її від покарання або направляє для відбування покарання, призначеного вироком.</p>
<p>Якщо засуджена вчинила в період іспитового строку новий злочин, суд призначає їй покарання за правилами, передбаченими у статтях 71 і 72 цього Кодексу.</p>
<p>Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання може бути застосоване, якщо засуджений сумлінною поведінкою і ставленням до праці довів своє виправлення.</p>
<p>У разі заміни невідбутої частини основного покарання більш м'яким засудженого може бути звільнено також і від додаткового покарання у виді позбавлення права займати певні посади чи займатися певною діяльністю.</p>
<p>Після досягнення дитиною трирічного віку або в разі її смерті суд залежно від поведінки засудженої може звільнити її від покарання або замінити його більш м'яким покаранням чи направити засуджену для відбування покарання, призначеного за вироком.</p>
<p>На підставі закону про амністію або акта про помилування засуджений може бути повністю або частково звільнений від основного і додаткового покарань.</p>
<p>Законом про амністію особи, визнані винними у вчиненні злочину обвинувальним вироком суду, або кримінальні справи стосовно яких розглянуті судами</p>
<p>Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини під час пологів або відразу після пологів - карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.</p>
<p>Вбивство двох або більше осіб, вчинене через необережність, - карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років.</p>

Діяння, передбачене частинами першою або другою цієї статті, якщо воно було вчинене щодо неповнолітнього, - карається позбавленням волі на строк від семи до десяти років.
Необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження - карається громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до двох років.
Незаконне позбавлення волі або викрадення людини - караються обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк.
Ті самі дії, вчинені службовою особою або із застосуванням насильства чи з погрозою його застосування, - караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.
Не є злочином дія або бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого цим Кодексом
Незакінченим злочином є готування до злочину та замах на злочин.
Добровільною відмовою є остаточне припинення особою за своєю волею готування до злочину або замаху на злочин,
Особа, яка вчинила злочин у стані сп'яніння внаслідок вживання алкоголю, наркотичних засобів або інших одурманюючих речовин, підлягає кримінальній відповідальності.
Штраф та позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю можуть застосовуватися як основні
Ухилення від покарання, призначеного вироком суду, має наслідком відповідальність, передбачену статтями 389 та 390 цього Кодексу.

4. Рекомендована література

4.1. Базова

1. Жеребкін В. Є. Логіка : підруч. К.: Знання, 2004. 255 с.
2. Логіка: підруч. для студ. вищих навч. закладів / В. Д. Титов, С. Д. Цалін, О. П. Невельська-Гордєєва та ін.; за ред. В. Д. Титова. Х.: Право, 2005. 208 с.
3. Логіка: Хрестоматія / авт.-упор. С. Д. Цалін. 3-тє вид., переробл. і доповн. Х.: Факт, 2010. 864 с.

4. Конверський А. Е. Логіка : підручник. К. : Центр учб. л-ри, 2008. 304 с.
5. Логіка для юристів (кредитно-модульний курс) : навч. посіб. / В. І. Цимбалюк, Л. А. Циганчук, О. А. Мігчук та ін. Л. : Новий Світ-2000, 2011. 216 с.
6. Хоменко І. В. Логіка – юристам : підруч. / К. : Юрінком Інтер, 2004. 224 с.
7. Цалін С. Д. Логічний словник-довідник: 4-те вид., виправл. і доповн. Х. : Факт, 2006. 400 с.
8. Щербина О. Логіка для юристів. 2-ге вид. К.: Юрид. думка, 2007. 264 с.

4.2.Допоміжна

1. Войшвилло Е.К., Дегтярев М.Г. Логика: Учеб. для студ. высш. учеб. Заведений .М.: Изд-во ВЛАДОС- ПРЕСС, 2001. 528 с.
2. Ивин А. А. Логика. Учебное пособие. Издание 2-е. М. : Знание, 1998. 240 с.
3. Логіка : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисципліни / В. Х. Арутюнов, Д. П. Кирик, В. М. Мішин. К. : КНЕУ, 2002. 127 с.
4. — Ломиворотов М. М. Логика для юристов : учеб. пособие в схемах и упражнениях. Волгоград, 2006. 32 с.
5. Мозгова Н. Г. Логіка : навчальний посібник для ВНЗ (рек. МОН України). Київ: Каравела, 2007. 248 с.
6. Практикум по логике: (Задачи и упражнения) / Сост. В. А. Мейдер. Волгоград: Изд-во ВолГУ, 1999. 32 с.
7. Сластенко Є.Ф. Логіка : навчальний посібник / Є. Ф. Сластенко, С. М. Ягодзінський. К. : НАУ, 2005. 192 с.
8. Тофтул М. Г. Логіка : посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. Г. Тофтул К.: ВЦ «Академія», 1999. 336 с.

4.3.Інформаційні ресурси

1. Електронні наукові видання НБУ ім. В.І.Вернадського
URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21CNR=20&Z21ID= (дата звернення 26.06.2019).

2. Перелік основних довідників тематичних ресурсів з філософії. URL: <http://www.philosophy.ru/linx/linx1.html>. (дата звернення 26.06.2019).
3. Додаткові філософські ресурси комп'ютерної мережі INTERNET URL: <http://www.epistemelinks.com/link/PhiLink.html>. (дата звернення 26.06.2019).
4. Гончаров А.Ю. Логіка і теорія аргументації: формальний і неформальні підходи: Автореферат дис.. канд. Філософ. наук:09.00.06/ А.Ю. Гончаров: Ін-т філософії ім. Г.С. Сковорода, НАН України. К., 2003. 16 с. URL: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%93%D0%BE%D0%BD%D1%87%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B2%20%D0%90.%D0%AE.\\$](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%93%D0%BE%D0%BD%D1%87%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B2%20%D0%90.%D0%AE.$)
5. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія. URL: <http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm> (дата звернення 26.06.2019).
6. Юридична бібліотека Школи права Йелльського університету. URL: <http://www.law.yale.edu/library/> (дата звернення 26.06.2019).